

prevode še neprevedene mladinske klasike. To so knjige, ki so po več desetletjih še vedno žive in aktualne, lahko bi rekli nesmrtni. Prava škoda bi bila, če jih ne bi imeli. Čudaške prigode, kot že ime pove, prinašajo izbrano branje za vse, ki imajo radi fantastične pripovedi. Kolikor je finančno mogoče, se Sodobnost zavzema za slovenske mladinske avtorje, za njihovo promocijo doma in po svetu ter za promocijo branja po osnovnih šolah s projektom Naša mala knjižnica, v katerem iz leta v leto sodeluje vse več osnovnih šol. Projekt je zastavljen tako, da je branje za otroke igra in čarovnija. Če branje postane obveza, je eden osnovnih ciljev šolske vzgoje zgrešen.

Imate do mladinske književnosti kako posebno afiniteto? Vas ne obremenjuje njen še vedno malce desetniški status v korpusu celotne slovenske literature?

Res je, moje najljubše knjige je mogoče najti na policah mladinske književnosti. Sicer pa mislim, da ima slovenska literatura, sploh v današnjem času, v celoti nekoliko desetniški status. Če se zdi mladinska književnost nekoliko bolj zastavljena, je razlogov za to kar nekaj. Mladinski pisatelji ne morejo promovirati svojih knjig na literarnih večerih, saj je večina njihove publike takrat že v postelji. Res pa je tudi, da 'pisatelji za odrasle' nimajo toliko nastopov po šolah. In pri številu knjižničnih izposoj so mladinski avtorji prav na vrhu seznama. Poleg tega imamo v Sloveniji organizacije in projekte, ki odlično skrbijo za promocijo mladinske literature. Imamo kar nekaj strokovnjakov na tem področju, pa kritike, ki razumejo posebno naravo književnosti za mlade in jo znajo konstruktivno oceniti. Mislim, da smo lahko s strokovno obravnavo in promocijo mladinske literature pri nas kar zadovoljni. Slovenski mladinski avtorji, ki že leta obiskujejo otroke po šolah, naredijo za širjenje bralne kulture več kot večina tu-

jih knjig, katerih avtorji so nam relativno neznani. Žal je slovenski trg premajhen, prevedenih knjig, povprečnih ali kar zelo slabih, pa je preveč. Brez zadostne državne podpore bomo težko ohranjali kakovostno domačo produkcijo. Če upoštevamo dejstvo, da je izdati slovensko slikanico štiri- do petkrat dražje kot tujo, kjer odkup pravic z ilustracijami vred za založnika ne predstavlja hudega bremena, bi vendarle bilo treba, sploh v času krize in okleščenih sredstev, skrbno razmisliti, kako ohraniti kakovostno produkcijo domačih avtorjev. Seveda s tem ne mislim, da bi zmanjšali število prevedenih del. Toda možnosti za sofinanciranje prevodne literature, še zlasti dobrih avtorjev, je mogoče najti tudi v tujini. Možnosti za sofinanciranje knjig domačih avtorjev pa obstajajo le doma.«

Melita Forstnerič Hajnšek

Večer, sredo, 19. septembra 2012, str. 4

CVETKA BEVC: »ZGODBE PISALE VOŽNJE Z MESTNIM AVTOBUSOM«

Cvetka Bevc je pisateljica. V njeni bibliografski beležki je omenjeno, da je avtorica osmih del za otroke, šestih romanov in treh pesniških zbirk. Njena *Desetka* je bila nominirana tudi za nagrado desetnica, roman *Potovci* pa za kresnika. *Desetka* je izbrana tudi kot knjiga za srednješolce v projektu Rastem s knjigo. Mnogo razlogov za pogovor.

Desetka je mladinski roman. Nekoliko drugačen, saj zgodbo sestavlja deset podzodb, ki se na koncu ujamejo v roman s kolektivnim junakom. Od kod ideja?

Idejo za roman *Desetka* sem dobila med vožnjami mestnega potniškega prometa. Avtobusi so kdaj prazni, včasih polni, neredko pa je na njih veliko mladeži. In – saj veste – mladost je že sama po sebi glasna. Ni mi bilo treba ravno prisluškovati pogovorom, da sem odkrila, kako zelo so problemi današnjih mladostnikov podobni problemom, ki sem jih imela sama ali moji prijatelji v obdobju odrasčanja. Z nekaterimi razlikami, ki jih prinese drugačen čas. Nekoč si se za zmenek s fantom ali punco dogovarjal po hišnem telefonu in ob klicu se ti je najprej oglasil kateri izmed staršev, ki je bil neskončno radoveden. Kakšna mora je bila to! Danes brez SMS-dopisovanja skorajda ne gre. Točkarski sistem, le eden izmed problemov, ki se jih v romanu lotevam, še ni imel take moči nad usodo mladih ljudi. Toda ljubezenske zgodbe v svojih nerodno simpatičnih začetkih so še vedno polne istih skrivnosti. Predvsem pa nisem želela ustvariti zapisa z dvignjenim pedagoškim kazalcem, ampak zgodbo z veliko mero razumevanja in empatije do pubertetnikov. Puberteta je pač čas, ko si začnemo postavljati vprašanja o sebi in svetu, odgovore iščemo do konca življenja. In na koncu lahko upamo, da smo nekatere našli. Glede na to, da se mi vedno znova postavlja cela vrsta vprašanj, sem sama najbrž šele v drugem obdobju pubertete. Ali nekaj temu podobnega.

Je oblika romana pomemben del zgodbe? Vaša struktura romana je namreč dokaj neobičajna – zgodba v zgodbi – vendar še zmeraj jasna in dostopna vsakemu bralcu, povrhu pa še duhovita.

Oblika romana je zagotovo pomemben del zgodbe. Posebnost pri *Desetki* je res ta, da gre za kolektivni roman. Pet fantov in pet deklet tvori klupo, vsak izmed njih se v svoji zgodbi spopada z določenim problemom (drugačnost, družinske za-

gate, alkohol, prvi zmenki, identiteta, kaj želim postati, prijateljstvo), vse skupaj pa se zapleta in razpleta po nenapisanih pravih romaneskne strukture. Vsako zgodbo je mogoče brati tudi samo zase, a z drobnimi stopnjevanji tvorijo enoten dramaturški lok. Pravzaprav sem se kar veliko ukvarjala s samo strukturo romana in načinom pripovedi, kar nekaj poskusov je romalo v koš, dokler se mi ni na koncu razjasnilo, da so izpovedi desetkarjev lahko zapisane kot zgodbe, ki jih po napotilu računalniškega obsedenca Joja desetkarji ‘kao’ objavijo na facebooku.

Cvetka Bevc (foto: Tit Košir)

So vas dosegli kaki odmevi o romanu?
 Odmevi o romanu so bili zelo pozitivni, posebno me je prijetno presenetila Nežmahova ocena s petimi zvezdicami v *Mladini*, saj ni pogosto, da se v knjižnih zapisih *Mladine* avtorji lotijo mladinske literature. Največje veselje pa je seveda odmev mladih bralcev. Ker je na podlagi

Desetke nastala tudi predstava kot dramtizirana različica ene izmed zgodb, s katero razveseljujem srednješolce, sem dobila tudi odmeve bralcev, ki jim je *Desetka* konec koncev namenjena. Na eni izmed šol so me po izvedeni predstavi kar zasuli z vprašanji.

In njihov komentar?

Desetka je pa kul!

Kje ste »pobirali« material za pisanje?

Vodilo pri zbiranju materiala je bila moja radovednost. Temeljito sem izprašala nečakinji in otroke svojih prijateljev, ki so podobnih let kot moji junaki, prisluhnila glasbi današnjih mladostnikov (ob nekaterih komadih me je bolela glava, ob kakšni drugi glasbi sem navdušeno zaplesala), poizvedela sem o njihovih zanimanjih in se pričela zavzeto ukvarjati z nekaterimi novodobnimi elektronskimi mediji. Podrobno raziskovanje znakovnega sistema mobilnikov je bilo pravo presenečenje. Spomnila sem se, da sem si v gimnazijskih letih s prijateljico za najino interno dopisovanje izmislila vrsto simbolov in znakov, ki so bili razumljivi samo nama. Nekateri izmed znakov celo spominjajo na tiste, ki jih najdemo v današnjih SMS-sporočilih. Od znamenitega smeška dalje. Sprva mi je bila vsa tista zmešnjava plusov, minusov, zvezdic, številčk, oklepajev, dvopičij in še česa prava španska vas, le počasi sem odkrivala njihovo uporabnost. Na novo pridobljeno znanje sem tudi vključila v besedilo romana, na koncu pa dodala slovar SMS-znakov.

V Desetki – gre za družbo desetih fantov in deklet, rojenih v devetdesetih letih – so pod drobnogledom mladi. Zelo posrečeno ste okarakterizirali posameznike in njihovo okolje in jim dali določene predznake. Na primer: Jups je simpatičen piflar, Kroki sanjavi gej, Roberta grda alpinistka, Fiksi

mimobežni mamilar, Barbi magnetka za fante itd. Ste karakterje načrtovali pred pisanjem ali v času nastajanja romana? So za vas karakterji zadetek v polno? Bi zdaj kaj spremenili?

Karakterje sem delno določila pred pisanjem zgodbe. Vedela sem, da morajo biti različni in prinesiti v dogajanje določeno problematiko. Vsak karakter ima svoje družinsko okolje, neko predzgodovino, zaradi katere je takšen, kot je, vsi pa imajo v sebi željo po druženju. In vedo, da lahko računajo drug na drugega, čeprav so si nekateri med desetkarji bliže kot drugi. Ali kot pravi tračarka Janča: »*Desetka* v takih stvareh štima, lahko sem se zanesla, da se bodo primajali, pa četudi z drugega konca sveta.« Zdelo se mi je pomembno izpostaviti idejo pripadnosti določeni skupini, in to pri generaciji, ki naj bi bila dosti bolj individualistično naravnana kot prejšnje. Kljub vsemu to tudi njim pomeni vrednoto. Čeprav je *Desetka* zabavno branje, je za tem veliko tehtnega razmisleka. Predvsem pa že od začetka nisem imela ideje, da bi pisala svoje mladostne spomine, ampak sodobni roman za današnje odraščajnike. Zato je mogoče tudi nabor junakov poseben. Ne vem, ali bi zdaj kaj spremenila, posamezne zgodbe, ki imajo velikokrat odprti konec, pa me vabijo k nadaljevanju romana.

O kolektivnem junaku govori tudi dr. Igor Saksida, ki je pisec spremne besede. Se strinjate z njegovo označbo? Sicer pa si sploh ne predstavljam, da bi v Desetki bila junaka Jups ali Barbi. Kaj menite?

Kot rečeno, *Desetka* je kolektivni roman, lahko kar pritrdim ugotovitvi dr. Igorja Saksida, gre za zapis o skupini, ki se oblikuje v času srednješolskega šolanja. *Desetka* kot kolektiv je po svoje živ organizem, ima svojo dinamiko, ki je seveda drugačna, kot če bi vzela v precep samo enega junaka in eno zgodbo.

Med pisanjem sem včasih imela občutek, kot da igram šah, napačna poteza v eni zgodbi je lahko povzročila šah-mat pozicijo v kateri izmed naslednjih zgodb in zaustavila dogajanje. Tako pa se prav zaradi skupinske dinamike dogajanje vedno znova poganja naprej po svojstveni logiki, ki je ne bi bilo, če bi šlo za individualnega junaka.

Kakšno mnenje imate o mladinski literaturi in poseganju cenzure vanjo?

Mladinska literatura je zelo pomembno področje ustvarjanja. Mislim, da je bilo pri nas v zadnjih letih storjenega zelo veliko, da si pridobi enakovreden položaj med preostalim pisanjem. Mlada generacija potrebuje svojo literaturo! Cenzura pa ni nikjer zaželena. Smiselne so le pripombe, ki prispevajo h kvalitetnejšemu pisanju. V tem smislu mi je bilo v pomoč zavzeto uredniško delo urednika Gašperja Trohe, ki mi je, če drugega ne, velikokrat postavil vprašanje: »Pa to pri današnjih mulcih še vedno funkcionira?«

Letos je vaše leto: najprej kresnikova nominacija za roman za odrasle, sledila je desetnica, zdaj večernica za mladinsko delo – kako je s časom za pisanje? Opišite svoj pisateljski dan!

Čas, ki ga zapolnim samo s pisanjem, se mi zdi kot podarjeni čas. Samo s pisanjem bi težko preživela, zato so moja druga stalnica padalski projekti, od moderiranja, nastopov in promocij za založbe do organizacijskega dela, filmskih scenarijev in glasbe. Pa še kaj bi se našlo. Za zunanjega opazovalca je pisateljski dan najbrž dolgočasen. Zgodnje vstajanje, nekaj telovadbe in meditacije, kratek sprehod, veliko kave, zavzeto tolčenje po tipkovnici do kosila, zatem še bolj zavzeto tolčenje po tipkovnici do večera. In nazadnje najvažnejše: pogovori z junaki romana v moji glavi, ki mi nestrpnost razlagajo, kaj se jim bo naslednji dan zgodilo. Prava zabava, vam povem, edini

davek za njo je (kot se za dobro zabavo spodobi), da ti klepeti včasih trajajo do poznih nočnih ur in odnesejo dobršen dela spanca. A kdo bi se potem že navsezgodaj mogel upreti klicu kakšne zavzete Roberte, ki me opominja: »Ampak mislim, da v moji zgodbi še nekaj manjka.« In se znova in znova navsezgodaj ubogljivo spravim na delo.

Zdenko Kodrič

Večer, sreda, 19. septembra 2012, str. 5

NELI KODRIČ FILIPIĆ »KO JE BREZ KAZNI ISKRENO IN POPOLNOMA ODPUŠČENO«

Neli Kodrič Filipić (foto: Robert Balen)

Pred sedmimi leti ste bili že nominirana za večernico s knjigo Na drugi strani, v njej ste izrisali kulturno razdaljo med otroki danes in njihovimi prastarši – partizani. V nenavadni,